

2007 DÜNYÂ MEVLÂNÂ YILI MÜNÂSEBETİYLE

Ahmet ÖGKE *

Bugün Amerika'da *İncil*'den sonra en çok satılan kitabın *Mesnevî* olması, Hz. Mevlânâ'nın, mesajlarını evrensel nitelikte, bütün insanlığı kucaklayıcı tarzda vermesinin bir sonucu olsa gerektir, diye düşünüyorum. Daha geniş bir açıdan değerlendirmeye, demek ki, İslâm'ın bütün insanlığa sunabileceği evrensel nitelikteki değerler, en iyi şekliyle *tasavvuf* ve *sûfiler* tarafından temsil edilmektedir. Nitekim dünyâ çapında ve evrensel nitelikteki büyük mütefekkirlerimiz, çoğunlukla *mutasavvıflar* arasından çıkmaktadır. Bu da bunu teyit etmektedir. Mutasavvıflar, yaratılış sırrını en iyi kavrayabilen düşünürler olmaları hasebiyle, hem insanlığın içinde bulunduğu buhranları, krizleri, sıkıntıları, dertleri (maddî olsun, mânevî olsun) en doğru ve isâbetli bir şekilde tesbit edebilmişler ve hem de bütün bunların çözüm yollarını insanlığın önüne koyabilmişlerdir. Hz. Mevlânâ da bu önderlerin başında gelmektedir.

Çünkü bana göre Hz. Mevlânâ'nın en temel mesajı, *insan olmaya çağrıdır*. O, insana, kendi iç dünyâsına dönerek asıl cevherini ortaya çıkarmasını tavsiye eder. Bu, *insan* olmanın bir gereğidir. O şöyle der:

“İnsan, pek lâtîf bir içe (rûha ve kâlbe) mâlikîttir. İnsansan bir an olsun onu ara!”
“Bir can var cânında, o cânı ara! Beden dağındaki gizli mücevheri ara! Ey yürüyüp giden dost! Bütün gücünle ara! Ama dışarıda değil, aradığını kendi içinde ara!”

Hz. Mevlânâ'ya göre *insan* olabilmek için, *nefsin esâretinden kurtulmak* ve *kul olma bilincine ermek* gerekmektedir. Diyor ki:

Ey oğul! Nefsânî kayııt bağını çöz, âzâd ol, özgür ol! Benlik zindanından kurtulmadıkça, sahite varlıktan çıkmadıkça, Cenâb-ı Hak senin dostun olmaz. Hayâlînin kâilesi olmağtan kurtul!
Ey sûrete tapan! Niceye dek sûret kaygısı? Senin mânâsız canın sûretten kurtulmadı gitti.
Eğer insan, sûretle insan olsaydı, Ahmed'le Ebû Cehil birbirine eşit olurdu.

* Doç. Dr., Yüzüncü Yıl Ü. İlahiyat Fakültesi Tasavvuf Anabilim Dalı

Elînden geldikçe kul ol, sultan olma!

Tavsiyesinde bulunan Hz. Mevlânâ'ya göre, gereği gibi kul olmayı başarabilen insan, üzerine düşen işleri aksatmaz; kendi ayakları üzerinde durabilir; başkalarına da yük olmaz: "**Kul ol** da yeryüzünde at gibi yürü! Cenâze gibi kimsenin boy-nuna binme!" diyor Mevlânâ.

Yine onun günümüz insanına en temel mesajlarından biri de bütün insanlığın birlik, kardeşlik ve dostluk içinde yaşamasıdır: "*Değil mi ki, sen bensin, ben de senim; birbirimizle bunca savaşmamız da niye? Aslında hepimiz aynı mâdeniz. Aklımız başımızda. Dünyâda nice diller var; ama hepsi de anlam bakımından bir!*" "**İn-san**" der, Hz. Mevlânâ; "*gözden ibârettir. Geri kalanı bir deridir. Göz de, **dostu** gören göze derler. / **İnsan, dostu** görmeyince kör olsun, daha iyi.*" Yine "*Kusursuz **dost** arayan, **dostsuz** kalır*" uyarısında bulunan Mevlânâ, ilk dostluk adımını atanın, dâimâ kârlı çıkacağını şöyle ifâde eder: "*Sen **dost** ol da sayısız **dost** gör! Fakat **dost** olmazsan; **dostsuz**, yardımsız kala kalırsın.*"

Onun bir başka temel mesajı, *sevgiye çağrıdır*. "*Kimin yüreğinde bu **sevgi** ateşi yoksa, o yok olsun!*" diyen Mevlânâ'ya göre insan, her şeyden önce kendini yaratan Rabb'ini ve onun peygamberini *sevmelidir*. Mevlânâ: "*İnsanın değeri, aradığı şeyle ölçülür.*" "...*İnsan **kimi** severse ona eşittir. / Bu âlemde de onunladır, o âlemde de...*" der. Bir tasvîrinde *insanları, tek bir ağacın dallarına* benzeten Hz. Mevlânâ: "*İnsanlar, tek bir ağacın dallarıdır. Hepimiz **tek bir** inciyiz. Aklımız da başımızda **tek** iken; ne diye bu iki görme, bu şaşılık?*" diye sorar. İşte Hz. Mevlânâ'nın sâdece müslümanların değil, bütün insanlığın gönlünde taht kurmasının temel sebebi, işte onun bu tür evrensel mesajlarıdır.

Mevlânâ, çok çalkantılı, çeşitli kargaşaların ve istilâların yaşandığı bir dönemde yetişmiştir. Onun yaşadığı dönemin en önemli olayı, hiç kuşkusuz, 13. yüzyılın başlarından itibaren doğudan batıya doğru yayılan ve geçtiği her yeri yakıp yıkan *Moğol istilâları*ydı. Anadolu ve Önasya illeri, iki asra yakın bir zamandır sürüp gelen *Haçlı seferlerinin* tahrîbâtından kalan yaraları sarmaya fırsat bulamadan, bu kez doğudan gelen *Moğol istilâlarına* mâruz kalmıştı. Esâsen Mevlânâ'nın âilesi de bu yüzden yaşadıkları *Belh* şehrini terk edip, uzun ve meşakkatli yolculuklardan sonra, nihâyet *Konya*'ya gelip yerleşmek zorunda kalmıştı. O dönem, *Selçuklular*'ın da zirveyi yaşadıkdan sonraki çöküntü devresine rastlamaktadır. İşte Moğol istilâları karşısında sığınacak bir kapı arayan ümitsiz ve hayattan bezmiş halkın sığınağı Hz. Mevlânâ olmuştur. Denilebilir ki, doğudan batıya doğru önüne kattığı her şeyi yakıp yıkan, yerle bir eden, taş üstünde taş bırakmayan bu Moğol istilâlarını, kendine has üslûbu ve stratejisi sâyesinde Mevlânâ *Konya*'da durdurmuştur. Hattâ o, onca tahrîbatlarına rağmen

men, *Moğollar'* a bile müsâmaha ile bakılmasını öğütlemiş ve bir şiirinde duygularını şöyle dile getirmiştir:

*Sen, Tatarlar'dan (Moğollar'dan) korkuyorsan, Allah'ı tanıtmıyorsun demektir.
Oysa ben, Tatarlar'dan, ikiyüz tâne îmân sancağı yükselteceğim.*

Mevlânâ'nın yaktığı bu îmân meş'alesi, sonraları daha da parlayarak bütün *Moğollar'*ı aydınlatmış, onların İslâm'a girmelerine yol açmıştır. Bir süre sonra Müslüman olan *İlhanlı (Moğol)* hükümdarı **Kazan Mahmud Han** (ö.1304), Mevlânâ'nın yukarıdaki sözünü altın sırma ile kaftanına işletmiştir. İşte onun engin gönüllülüğü, bakınız, ne tür fütûhâta vesîle olmuştur.

Yine Mevlânâ zamanında *Konya* yöresinde, Müslümanlar kadar Hristiyanlar da yaşamaktaydı. Hz. Peygamber(s)'in: "Kolaylaştırın, zorlaştırmayın; müjdeleyin, nefret ettirmeyin!" buyruğu gereğince Mevlânâ, gerek Hristiyan halk ile ve gerekse Hristiyan din adamlarıyla insânî ilişkiler kurmuş, örnek ahlâk ve şahsiyetiyle pek çok Hristiyan'ın İslâm'a girmesine vesîle olmuştur. Tarih kitapları, Mevlânâ'nın önderliğiyle İslâm'a giren Rum, Ermeni, Yahudi ve Hristiyanların sayısının 18.000'i geçtiğini kaydeder.

İşte bendeniz, Hz. Mevlânâ'nın engin hoşgörü dolu ve umut verici kişiliğinin oluşmasında, yetiştiği dönemdeki bu iki temel husûsun önemli yer teşkil ettiğini düşünüyorum.

Mevlânâ'yı diğer Müslüman âlimlerden ayıran ve mesajının bu kadar geniş kitlelere ulaşmasında etkili olan faktörlerin başında, işte onun kişiliğindeki bu engin hoşgörü ve herkesi ve her kesimi kucaklayıcı yaklaşım tarzı gelmektedir. Hz. Mevlânâ'ya göre; *aynı dili konuşanlar değil, aynı duyguları paylaşanlar anlaşır*. Onun içindir ki, "**Gönül birliği, dil birliğinden daha iyidir.** / Gönülden sözsüz, işâretsiz, yazısız yüz binlerce tercüman zuhûr eder" diyor o. Onun insanlığa yaklaşımı, statik ve dışlayıcı değildir; aksine devingen, kendini yenileyen ve herkesi içine alan tarzıdır. Bu da onun mensûbu bulunduğu *tasavvufun* temel bir özelliği olsa gerektir. "**Yetmiş iki millet, sırrını bizden dinler; biz, bir perdede ikiyüz milletin dertlerini söylüyoruz.**" "**Biz, insanları birleştirmek için geldik, ayırmak için değil!**" diyen Mevlânâ'nın insanlara yaklaşım tarzı o kadar geniş, o kadar kuşatıcıdır ki; dili, dîni, ırkı, mezhebi, felsefesi, hayat görüşü ne olursa olsun, *bütün insanları* kapsamaktadır. Bu özelliğin, maalesef mutasavvıflar dışındaki diğer İslâm âlimlerinde yeterince bulunmadığını düşünüyorum. Onun dâveti, bütün insanlığadır. Çünkü o, şu anda müslüman olsun ya da olmasın, bütün insanları *potansiyel müslüman* olarak görmektedir. Yâni, İslâm bütün güzelliğiyle ve iyi temsilciler eliyle insanlara ulaştırılır, dâvet edilirse; eninde sonunda onların bunu kabul edip müslüman olmaları kaçınılmazdır. İşte, Hz.

Mevlânâ'nın "Gel, gel!..." çağrısını bu şekilde anlamamız lâzımdır:

*Gel, gel! Ne olursan ol, yine de gel! İster Hristiyan, ister Mecûsî, ister putperest,
ne olursan ol, yine gel!
Ümitsizlik kapısı değil, bizim dergâhımız. Yüz kere tövbeni bozmuş olsan da gel!*

Bu sözüyle Mevlânâ, bütün insanlara: "Ey insan, gel! Hele bizim, ümitsizlik dergâhı olmayan kapımızdan içeriye bir gir; seni nasıl adam ediyorum ben, bir gör!" diyerek, kendisinin İslâm'ın güler yüzlü, yumuşak huylu, hoşgörü ve sevgi dolu, mahâretli bir dâvetçisi olduğunu belirtmektedir. Çünkü o, "Kâlû Belâ"da, hiç eksiksiz bütün insanların, "Evet, sen bizim Rabb'imizsin!" ikrârında bulunduğunu çok iyi biliyordu. Yeter ki, her insana, verdiği bu söz, en güzel bir biçimde tekrar hatırlatılsın. İşte Mevlânâ, bu misyona tâliptir. O, her insanda örtülü/küllenmiş olarak bulunan **müslüman olma potansiyelini** görmüş, insanın içinde taşıdığı o cevheri keşfetmiştir. "Ben, bir ayağı şeriatte sâbit duran, bir ayağı da bütün kâinâtı (insanlığı) dolaşan bir pergelim" diyen Mevlânâ'dan, daha başka ne beklenebilir ki? Tasavvufun farkı da burada ortaya çıkıyor olsa gerek.

Oysa günümüzde, maalesef, Mevlânâ'nın İslâmî kimliğinin kimi çevrelerde belirginliğini kaybettiği ve özellikle de kaybettirilmeye çalışıldığı gözlemlenmektedir. Bence bunun başlıca sebebi, herkesin Mevlânâ'yı olduğu gibi değil de, kendi görmek istedikleri gibi görmeleri veya anlamak istedikleri gibi anlamalarıdır. Oysa onun şu sözleri, **kişiliği** hakkında önemli ipuçları veren anahatar beyitlerdendir:

*Men bende-i Kur'ânem eğer cân dârem
Men hâk-i reh-i Muhammed Muhtârem*

Yâni "Ben, yaşadığım müddetçe Kur'ân-ı Kerîm'in bağılı / kulu / kölesi-yim. Ben, Muhammed Mustafa (s)'in yolunun / ayağının tozu / toprağıyım. Eğer benim sözlerimden, bunun dışında bir söz nakleden olursa, hem o sözden ve hem de nakledenden şikâyetçi ve bezginim." İşte o, Kur'an ve Sünnet'ten aldığı ilhamla yola çıkmış ve insanlığa yüce bir kâinat felsefesi miras bırakmıştır. Ama ne yazık ki, bazı kesimler tarafından o, sâdece hümanist bir düşünür, şâir, edîb, mûsikîşinas, müderris vb. yönleriyle öne çıkarılmaya çalışılmaktadır.

Halbuki Mevlânâ, görüşlerinin hemen hepsini, mutlaka bir âyet ya da hadîsten aldığı ilhamla ortaya koymuştur. Bana göre Mevlânâ'nın büyüklüğü de buradan gelmektedir. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, her şeyden önce **müslüman** bir **mutasavvıf**tır. Onun diğer özellikleri, bu iki temel vasfından sonra gelmektedir.

Hz. Mevlânâ'nın gereği gibi ve doğru şekilde anlaşılmasının, yanlış anlaşılmasının, hattâ kötüye kullanılmasının (sû-i isti'mâl edilmesinin) ardında yatan temel sebep, bence Mevlânâ ve düşüncesinin günümüz insanına yeterince aktarılamamasıdır, diye düşünüyorum. Hz. Mevlânâ'ya başta İslâm'ın cihanşumûl niteliklerini gereği gibi kavrayamamış bazı müslüman kesimden gelen olumsuz tavrın da bunda başat rolü oynadığı kanâatindeyim. Önce bu kesimdeki bu olumsuz tavrın giderilmesi gerekmektedir. Yâni ilmî anlamda "tasavvufun İslâmî kaynakları" problemi, yâni ana kaynağını Kur'an ve sünnetten aldığı meselesi çoktan aşıldığı halde, maalesef toplumun belli kesimlerinde ve toplumu etkileyen bazı dar, sığ, yüzeysel ve bağnaz anlayış sâhiplerinin bu problemi henüz aşamadığını gözlemlemekteyim. Yâni tasavvuf, her şeyden önce, fikir ve uygulamaları yobazlığa kadar bile varabilen bazı bağnaz İlahiyatçılara kendini doğru bir şekilde anlatabilmelidir. Burada da başlıca görev, Tasavvuf alanında çalışan akademisyenlere düşmektedir. Tasavvufa ve Hz. Mevlânâ gibi mutavassıflara taarruzlar ve haksız ithamlar, her vesîleyle dillendirilmekte ve gerekli cevaplar aynı tonda verilmediği için toplum nezdinde kabul bile görebilmektedir. Yâni işin iç yüzünü bilmeyenlerde "Haa! Demek ki bu anlatılanlar doğruymuş" kanâati doğabilmektedir. Gerekli yerlerde gerekli cevaplar verilebilirse, Hz. Mevlânâ ve düşüncesinin, günümüz insanına yeterince ve daha kolay anlatılabileceğini düşünüyorum.

Anadolu coğrafyasında hâkim olan dînî anlayışta, Mevlânâ'nın ve temsil ettiği sûfî geleneğin etkilerine rastlamak mümkündür. Anadolu insanı, yeryüzünün daha başka coğrafyalarında yaşayan müslüman topluluklara göre daha insanlı, daha hoşgörülü, daha müsâmahakâr, daha misâfirperver, daha diğergam, daha cömert, yürekleri herkese ve bütün mahlûkâta karşı daha çok sevgi dolu, daha affedici, vs. özelliklere sâhiptir. Anadolu müslümanının, ana hatlarıyla bu ve benzeri nitelikler bakımından diğer coğrafyalarda yaşayan müslüman halklardan daha olumlu özelliklere sâhip olduğunu düşünüyorum. Bu yapılanmada da Hz. Mevlânâ gibi sûfîlerin düşünce sisteminin başat rolü oynadığı kanâatindeyim.

Ancak özellikle **Mevlânâ, Yûnus Emre, Hacı Bektaş-ı Velî** ve benzeri sûfîlerin ve tasavvuf geleneğinin, günümüzde bazı kesimler tarafından dillendirilen "**ılımlı İslâm**" yorumlarında ve temellendirilmesinde adı geçmektedir. Gerçi "ılımlı İslâm" derken neyin veya nelerin kastedildiği çok da açık değildir; ama kim ne derse desin, İslâm'ı en iyi ve en doğru biçimde mutasavvıfların anladığı ve yorumladığı kanâatini taşımaktayım ben. Üstelik hayâta da en güzel şekliyle onlar aksettirmişlerdir. Başta da söylediğim gibi, iyi niyetliler de kötü niyetlilerde (sû-i isti'mâl etmek isteyenler de) kendilerini Mevlânâ gibi,

Yûnus gibi, Hacı Bektaş-ı Velî gibi tasavvuf büyüklerinde ifâde etme imkânı bulmuşlarsa, bu o sûfîlerin değil, onları kötüye kullananların kabâhati olsa gerektir. Netîcede art niyetli bir insan, Allah'ın sözlerini, Kur'an âyetlerini kullanarak bile kötülük yapabilir; cinâyet işleyebilir, adam kesebilir.

Nitekim, derin dünyânın belli odakları tarafından, yeri ve zamanı gelince kullanılmak üzere piyasaya sürülen ve Vehhâbî, Selefî, Şîu ve benzeri din yorumları aracılığıyla donuk, katı ve keskin birtakım argümanlardan beslenen aşırı yaklaşımlar, Kur'an âyetlerini bile kullanarak İslâm adına, Allah adına cinâyetler işleyebilmekte ve böylece İslâm'a da doğrudan zarar vermektedirler. Bu manzara, maalesef, özellikle Anadolu coğrafyasının dışındaki pek çok yerde her gün yaşanmaktadır. Müslüman halkların üzerlerine çöreklenmek isteyen derin dünyâ güçleri de işte bu tür insanların görüş ve uygulamalarını kullanarak ya da bahâne ederek menfur emellerine ulaşmaktadırlar. Yâni bu tür aşırı anlayışlar, onlara çanak tutmaktadır. Oysa özelden İslâm dünyâsında, genelde de bütün dünyâda Hz. Mevlânâ'nın mensûbu bulunduğu sûfî geleneğin sevgi ve hoşgörüyeye dayalı İslâm anlayışı hâkim olsa, bütün bu olumsuzluklar yaşanmayacak ve nice kılıçsız, savaşımsız, kansız fütûhâtlar nasip olacaktır, Allah'ın izniyle. Tıpkı Hz. Muhammed'in (s.a.v.) hayâtı boyunca uyguladığı strateji gibi... Çünkü Mevlânâ'nın da dediği gibi:

*Sevgiden acılıklar tatlılaşır, sevgiden bakırlar altın kesilir.
Sevgiden tortulu, bulanık sular, arı duru bir hâle gelir, sevgiden dertler şifâ bulur.
Sevgiden ölü dirilir, sevgiden pâdişahlar kûl olur.
Sevgi, acıları tatlıya çeker, tatlılaştırır. Çünkü sevgilerin aslı, doğru yola götürmedir.*

İşte bu anlayış sâyesindedir ki, bırakın müslümanların müslümanlıklarının daha kaliteli ve sağlam hâle getirilmesini, gayr-i müslimlerin bile bölük bölük İslâm'a girmelerine sebep olan en önemli unsur, Hz. Mevlânâ gibi, Yûnus gibi, Muhyiddîn İbnü'l-Arabî Hazretleri gibi büyük zâtları yetiştirmiş tasavvuf geleneğidir. Geçmişte de bu böyleydi, şimdi de böyledir. Oysa ihtidâ (İslâm'ı din olarak seçme) olayı, îtikâdî bir hâdisedir, bir inanç meselesidir. Dolayısıyla Tasavvuf yerine, meselâ Kelâm ilminin daha etkin olması beklenirdi, bu konuda. Ama gerçek bundan farklıdır. Ne bir Kelâm kitabı, ne bir Fıkıh âlimi, ne büyük bir müfessirimiz ya da muhaddisimiz, bu konuda mutasavvıfların yüzde biri, binde biri kadar bile başarılı değildir. İnsanlar, bir Hz. Mevlânâ'nın, bir Yûnus Emre'nin, Ahmed-i Yesevî'nin, Hacı Bektaş-ı Velî'nin eserleri ve fikirleri sâyesinde İslâm'la tanışmaktadırlar. İnkâr edilemez yalın gerçek budur. Çünkü bu zâtlar, İslâm'ı en doğru ve en devingen biçimde yorumlayabilen insanlardır.

Ancak özellikle günümüzde, meselâ bir Mevlevî geleneğe bile Mevlânâ'nın anlayış ve düşüncelerinin yeterince yer edebildiğini söylemek maalesef mümkün değildir. Elde olan ve olmayan çeşitli sebeplerle geleneğe uzaklaşmıştır. Mevlânâ'nın görüşlerinin özü ıskalanmakta, geriye sâdece bizzat Mevlânâ'nın da sağlığında karşı çıktığı birtakım merâsimler kalmıştır. Kıscası Mevlevîliğin içi boşaltılmış gibidir, belli kesimler tarafından. Mevlânâ, yeniden, tarafsızca, iyi niyetle ve dikkatlice okunmalı ve o olduğu gibi anlaşılma-ya çalışılmalıdır.

İşte, 2007 yılının Birleşmiş Milletler Teşkilâtı'nın bir kültür alt komisyonu olan UNESCO tarafından ikinci kez **Dünya Mevlânâ Yılı** ilân edilmesini, özelde Hz. Mevlânâ'nın, genelde de onun içinde bulunduğu sûfî geleneğin doğru bir şekilde ve yeniden keşfi için büyük bir şans olarak görüyordum. Ama bu yıl münâsebetiyle yapılan etkinliklere bakıyoruz da, çoğununun Mevlânâ'nın temsil ettiği tasavvufî ruhtan yoksun, özden uzak, "âdet yerini bulsun" kabîlinden yapılan birtakım rutin törenlerden öteye geçemediğini görmekteyiz, üzülenek. Büyük bir fırsat kaçırılmıştır; hattâ hebâ edilmiştir, maalesef. Hz. Mevlânâ'dan hiç hazzetmeyen bazı idârecilerin yönetiminde yapılan işten ne beklenebilir ki?!

Her şey bir yana, bir kültür ve sanat işinden ziyâde, bir din işi olan Hz. Mevlânâ ve tasavvuf kültürü karşısında Diyânet İşleri Başkanlığı'nın derin sessizliğini anlamakta da zorlanmışımdır hep. Yakın geçmişte derin güçlerce Müslüm Gündüz'ler, Fadime Şahin'ler eliyle ayağa düşürülen, âdîce ve iğrenç bir biçimde sû-i isti'mâl edilen tasavvuf süsü verilmiş sahtekârlıklar karşısında toplum çalkalanırken bile, "toplumu dînî açıdan aydınlatmak" gibi yasal bir görevi bulunan Başkanlığın konuyla ilgili kayda değer tek bir açıklamada bulunmaması, yarım yamalak bir hutbe okutmaktan başka hiçbir şey yapmaması, "sükût ikrardandır" kabîlinden, yaşananları onaylıyormuş gibi görünerek tasavvufun ve sûfî büyüklerin rencide edilmesine göz yumması, Başkanlığın yakın geçmişteki en büyük sâbıkasıdır, diye düşünüyorum. "*Tasavvuf, İslâm'ın kendine özgü bir çeşit yorumudur ve mutasavvıflar da müslümandır*" demekten bile âdetâ imtinâ eden bir Başkanlık vardı o zamanlar. Tasavvuf görmezden gelinerek, onun İslâm dışı bir anlayış olduğu kanısının dolaylı olarak zihinlere yerleşmesine sessiz kalınmıştır.

Fakat şurası sevindirici bir durumdur ki, son beş yıldır devletimizin çeşitli kurumlarında yaşanan çağdaş ve ilerici anlayışın hâkim olması sürecinde, belki biraz da konjonktürün zorlamasıyla da olsa, Diyânet İşleri Başkanlığı'nın eski katı tutumunu terk ettiği ve meselâ Diyânet Aylık Dergi ve bâzı eklerinde tasavvufa ve Hz. Mevlânâ'ya yer vermeye başladığı gözlemlenmektedir. Bu, ilerisi için ümitvar olmamızı gerektirecek bir durumdur. Bu yeni yaklaşımından

dolayı, Őu anki Başkanlık yönetimini de tebrik ederiz.

Hz. Mevlânâ'nın sevgi ve hoŐgörüsü, kendini sevmeyenlerin yüreklerini de fethedecek kadar geniş ve büyüktür, hiÇ kuŐkunuz olmasın. Allah nrunu mutlaka tamamlayacaktır, ve's-selâm!..